

NIVALAN KAUPUNGIN KONSERNIOHJEET

Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Nivalan kaupungin konserniohjeella luodaan puitteet Nivala konserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Ohjetta noudatetaan soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöjen ja kuntayhtymien omistajaohjauksessa.

Soveltamisala

Konserniohje koskee kaupunkia ja sen tytäryhteisöjä. Edellä mainitun lisäksi kuntayhtymissä ja kaupungin osakkuusyhteisöissä kaupungin edustajien tulee pyrkiä siihen, että konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Kuntakonserni on määritetty kuntalain 16a §:ssä. Yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta, on kunnan tytäryhteisö. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Mitä tässä laissa säädetään kunnan tytäryhteisöstä, sovelletaan myös kunnan määräysvaltaan kuuluvaan säätiöön.

Nivala –konsernin kaupungin tytäryhtiöt, osakkuusyhteisöt ja konserniin kuuluvat kuntayhtymät ovat liitteessä 1. Nivalan kaupungin keskushallinto päivittää liitteen sisällön tosiasiallisen Nivala –konsernin määräysvallan mukaisesti. Voimassa oleva liite julkaistaan Nivalan kaupungin julkisten kuulutusten ilmoitustaululla.

Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Konserniohjeen hyväksyy kaupunginvaltuusto.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kunnan määräysvallassa olevien tytäryhteisöjen yhtiökokouksessa tai vastaavassa ja hallituksessa.

Konserniohjeen sitovuus

Hyväksytyjä konserniohjeita on noudatettava konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä tai yhtiöjärjestyksestä tai yhteisön säännöistä muuta joudu.

Käyttäessään omistajaohjausta kaupunki ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet.

Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella.

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa pakottavaa lainsäädäntöä.

Yhteisön johdon on syytä ilmoittaa ristiriidasta välittömästi kirjallisesti kaupunginjohtajalle sekä kaupunginhallitukselle.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

Konsernin ohjaus ja johtaminen

Kaupunginvaltuusto määrittelee omistajapolitiikan linjaukset, hyväksyy kuntalain mukaan vuosittaisissa talousarvioissa tai muutoin strategiset, toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja valvoo niiden toteutumista.

Kaupungin konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä.

Kaupunginhallitus antaa ohjeita kuntaa eri yhteisöjen, laitosten tai säätiöiden hallintoelimissä edustaville henkilöille kunnan kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin.

Kaupunginjohtaja käyttää puhevaltaa kaupunginhallituksen puolesta ja arvioi konsernirakenteen kehittämistarpeita. Mahdollisista epäkohdista raportoidaan kaupunginhallitukselle.

Edustajat tytäryhteisöjen hallintoelimissä

Omistajien keskeisiä vaikuttamismuotoja yhteisön toimintaan on edustajien valitseminen yhteisön hallinto- ja päätöksentekoeleimiin. Edustajien valinnassa otetaan huomioon kyvykkyys arvioida johdon toimintaa sekä strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden ja omistajaohjauksen toteutumista.

Yhtiöllä on velvollisuus ottaa vastuuvakuutus hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle, mikäli se on riskeiltä suojautumisen kannalta perusteltua.

Hallituksen keskeinen tehtävä on valvoa yhtiön toimivan johdon toimintaa. Valvonnan edistämiseksi hallituksen jäsenten on oltava aidosti yhtiöstä riippumattomia. Toimitusjohtaja ei voi toimia yhtiön hallituksen jäsenenä.

Konsernijohdolla tai tämän nimeämällä edustajalla on oikeus osallistua tytäryhteisön hallituksen kokouksiin ja käyttää siellä puheoikeutta. Tytäryhtiön yhtiöjärjestys ei saa estää kyseistä osallistumisoikeutta.

Ohjeistaminen

Tytäryhteisöt ovat velvollisia pyytämään laajaa merkitystä omaavia päätöksiä tehdessään kaupunginjohtajan tai kaupunginhallituksen ohjeistuksen ennen päätöksentekoa.

Ohjeistusta tulee vaatia ja antaa mm. seuraavissa asioissa:

- hallituksen jäsenten valinta
- toimitusjohtajan valinta (sekä tämän työsuhteen ehdoista päättäminen)
- tilintarkastajien valinta
- yhtiön toiminta-ajatuksen muuttaminen

- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
- pääomarakenteen muuttaminen
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- kiinteistö- ja yrityskaupat
- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei ole erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi
- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- merkittävä lainanotto ja –anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiötä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajien taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista oikeuksista luopuminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset
- merkittävät henkilöstöpoliittiset ratkaisut
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen.
- muu yhteisön toimintaedellytyksiin tai palvelukykyyn olennaisesti vaikuttava asia.

Tilikausi, kirjanpito ja tilintarkastus

Kaikkien tytäryhteisöjen tilikausi on kalenterivuosi. Ne järjestävät kirjanpitonsa yhteneväisesti siten, että tilinpäätöksistä voidaan laatia kaikkia kaupungin tytäryhteisöjä koskeva konsernitilinpäätös. Nivalan kaupungin taloustoimisto/laskentapäällikkö antaa ohjeet tilinpäätöksen laatimisesta ja tarvittaessa myös kirjanpidon järjestämisestä.

Kaupungin tilintarkastusyhteisö valitaan yhdeksi tytäryhteisön tilintarkastajaksi, ellei muuta sovita.

Kaupunginhallituksella, kaupunginjohtajalla, konsernijohtoryhmän vastuulliseksi nimetyllä ja tarkastuslautakunnalla on oikeus saada tietoja tytäryhteisön toiminnasta arvioidakseen valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista.

Sisäinen valvonta ja raportointi

Tytäryhteisöjen tulee järjestää riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallintajärjestelmä. Kaupunginjohtaja järjestää tytäryhteisön konsernivalvonnan haluamassaan laajuudessa ja saa tätä varten tarvittavat tiedot tytäryhtiöiltä.

Konsernivalvonnan kohdealueet ovat:

1. konsernitavoitteiden asettamisen ja toteutumisen arviointi
2. tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi
3. keskitettyjen konsernitoimintojen ja –palvelujen käyttö
4. riskienhallintajärjestelmien toimivuus.

Raportointi on lisäksi aina välttämätöntä kun yhteisön toiminnassa on havaittavissa olennaisia poikkeamia kaupungin määrittämistä tavoitteista. Tytäryhteisöt lähettävät aina toimielintensä esityslistat ja pöytäkirjat konsernijohdolle.

Toiminnan kehittäminen yhdessä

Aktiivinen tiedonantovelvollisuus edellyttää että tytäryhteisöt tuovat riittävän ajoissa kaupunginhallituksen tietoon ne asiat, joihin edellytetään kaupunginhallituksen kannanottoa, jotta kaupunginhallituksella on mahdollisuus ottaa kantaa. Yhtiö- tai yhtymäkokousten tai vastaavien koolle kutsuminen ja esityslistojen lähettäminen on järjestettävä niin, että kaupunginhallituksella on tilaisuus ottaa kantaa kaupunginhallituksen kokouksessa käsiteltäviin asioihin

Konsernin henkilöstöpolitiikka

Tytäryhteisöt noudattavat mahdollisuuksien mukaan kaupungin henkilöstöpolitiikan periaatteita. Henkilöstöhankinnassa tulee ottaa huomioon konsernin sisäiset siirtotarpeet ja mahdollisuudet.

Palvelujen ostaminen ja hankinnat

Tytäryhteisöjen tulee ulkopuolisia suunnittelu- ja muita palveluita hankkiessaan ensisijaisesti käyttää konsernin sisältä ostettavia palveluja, mikäli ne ovat kilpailukykyisiä.

Yhtiön hallituksen tulee valvoa yhtiössä hankintoja koskevien säädösten noudattamista.

Lainat

Konsernin johto vastaa konsernin lainakustannusten minimoinnista. Menestyksellisen lainanhallinnan toteuttamiseksi tytäryhteisön tulee ennen lainoituksen hakemista ilmoittaa konsernin johdolle lainatarpeesta, jotta konserni voi arvioida onko konsernissa mahdollisuus järjestää rahoitus sisäisestä pankista.

Arkistointi ja asiakirjojen säilyttäminen

Tytäryhteisöjen on tehtävä päätös siitä, mihin pysyvästi säilytettävä asiakirja-aineisto sijoitetaan sen jälkeen, kun yhtiö tai yhteisö ei toiminnassaan enää niitä tarvitse. Mikäli asiakirjat päätetään sijoittaa kaupunginarkistoon, on arkistotoimen hoidossa noudatettava kaupungin arkistotoimen antamia ohjeita.

Tiedonantovelvollisuus, tiedottaminen ja hyvä hallintotapa

Kuntalain 29 §:n mukaisesti kaupungin on sopivin tavoin tiedotettava asukkailleen myös yhteisön tai säätiön toiminnasta silloin, kun se hoitaa kunnallista tehtävää. Yhtiöt vastaavat tiedottamisestaan siinä muodossa ja laajuudessa kuin yhtiön toiminta edellyttää.

Konsernin johdolle on tiedotettava merkittävistä tapahtumista yhtiön toiminnassa ennen julkista tiedotusta.

Nivalan kaupungin konserniin kuuluvissa yhteisöissä on noudatettava hyvää hallintotapaa.

Hyväksytty: Nivalan kaupunginvaltuusto 17.12.2008 § 46

LIITE 1.

Nivalan kaupungin konserniin kuuluvat seuraavat kaupungin määräysvallassa olevat yhteisöt:

- Kiinteistö Oy Nivalan Vuokrakodit
- Nivalan Liikuntakeskus Oy
- Nivalan Kaukolämpö Oy
- Nivalan Teollisuuskylä Oy
- Nivalan Vesihuolto Oy
- Kiinteistö Oy Kesti

Kaupungin osakkuusyhteisöllä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 ja 8 §:ien tarkoittamaa omistusyhteisyrittystä ja osakkuusyrittystä.

Kaupungin osakkuusyhteisöjä ovat seuraavat yhteisöt:

- Nihak Oy

Kunta on jäsenenä seuraavissa kuntayhtymissä:

- Peruspalvelukuntayhtymä Kallio
- Jokilaaksojen Musiikkiopisto ky
- Kalajokilaakson Koulutuskuntayhtymä
- Pohjois-Pohjanmaan erityishuoltop. ky
- Pohjois-Pohjanmaan Liitto
- Pohjois-Pohjanmaan Sairaanhoidopiiri